

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**S. Augustinus, Episcopus in Africa Hipponensis, Veritatis
Evangelico-Catholicæ In Potioribus Fidei Controversiis
Testis Et Confessor, Contra Bellarminum Et Alios
Scriptores Papæos, antiquos pariter & ...**

Reiser, Anton

Francofvrti, 1678

Lib. I. cap. 1. de Nomine Clerici & Laici

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72506](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72506)

Controversia generalis Secunda.

De

MILITANTIS ECCLESIAE
MEMBRIS,
LIBRI PRIMI

De

CLERICIS,
CAPUT PRIMUM.

De

Nomine & discrimine Clerici & Laici.

Uastio in hoc capite à Bellarmino tractata, dum plus Nomen Clerici, ejusque significationem, quam rem ipsam attingit, insuperque Bellarminus nihil habuit, quod ad nomen hoc solis Ecclesiae Ministris adscribendum ex Augustini autoritate adduceret, nobis ex Instituto parum negotii facit. Hoc tantum silentio prætermittendum non est, etsi in nominibus & vocabulis, ubi de re ipsa constat, difficultates facere non oporteat, Bellarminum, dum Clericos quasi sortem & hereditatem Domini dicit, vim nominis non exhausisse juxta mentem Augustini, sequentibus verbis explicatam: *Cleros & Clericos hinc adpellatos puto, qui sunt in Ecclesiastici Ministerii gradibus, quia Matthias sorte electus est, quem primum per Apostolos legimus ordinatum.* Quamvis autem hæc sententia in eo favere videatur Bellarmino, quod vocabulum Clerici solis Ecclesiae Ministris adtribuatur, id quod ab Augustino in antecedentibus quoque factum est, ad verba Pfaltis Regii è versione vulgata, si dormiat inter medios Cleros, hæc observante: *Magnum aliquod bonum est, dormire inter medios Cleros, quæ nonnulli duo Testamenta esse voluerunt, ut dormire sit inter medios Cleros, in eorum Testamentorum autoritate requiescere, id est, utriusque Testamenti testimoniis adquiescere, ut quando aliquid ex his profertur & probatur, omnis contentio pacifica quiete finiatur.* Quod si ita est, quid aliud admonere videtur (Pfaltis) Evangelizantes virtute multa, nisi quia tunc eis Dominus dabit verbum, ut evangelizare possint, si dormiant inter medios Cleros? Tunc enim eis verbum veritatis datur, si autoritas ab eis duorum Testamentorum non relinquatur, ut ipsi sint & penna columba deargentata, quorum prædicatione in cælum gloria fertur Ecclesie. Tamen ea postmodum subjungit augustus Doctor, per quæ illud bonum, quod sub elogio Cleri vel Clerorum ibi intelligendum esse vel intelligi posse indicavit, tanquam cunctis fidelibus commune commendavit, scribens: *Iubet scriptura, ut inter medios Cleros dormiant, qui vel sunt penna columba deargentata, vel ex hoc eis præstat, ut sint.* Porro si isti Cleri significant duo Testamenta, quid aliud admonemur, nisi ut Testamentis inter se consentientibus non repugnemus, sed intelligendo adquiescamus, nosque, simul eorum concordia signum atque documentum, cum alterum adversus alterum nihil dixisse sentimus. Cur autem in Cleris Testamenta intelligantur, cum hoc nomen Græcum sit quidem, sed Testamentum non ita dicatur, hæc causa est, quia per Testamentum datur hereditas, quæ Græcè adpellatur *κληρονομία* & heres *κληρονομος*, Cleros autem sors Græcè dicitur, & sortes ex promissione Dei partes hereditatis vocantur, quæ populo sunt distributæ. Unde tribus levi præcepta est non habere sortem inter fratres suos, quod ex eorum decimis sustentaretur. In sequentibus hæc addit: Proinde propter hereditatem, quæ sit Testamento, nomine Clerorum ipsa Testamenta sunt significata, quam mihi & alius hic occurrat sensus, nisi fallor, anteponendus, ut Cleros multò probabilius ipsas hereditates intelligamus. Hoc est, quantum mihi videtur, dormire inter medios Cleros, id est, inter medias hereditates, nondum in re, sed tamen in spe cælestis hereditatis habitare, & à terrena felicitatis cupiditate jam conquiescere. Cum autem

in Pf. 67.
vel 68.

tem venerit, quod speramus, non jam inter duas hereditates requiescimus, sed in nova (&) vera, cujus umbra vetus erat, regnabimus. Quid circa hæc Augustini observandum de jure sit, hic ob brevitatem, & quia primario huc non pertinet, prætermitto, illud tantum monens, Bellarminum quoque in explicatione hujus Psalmi, prolatam ab Augustino de duobus Testamentis sententiam, præter Augustinum aliis etiam scripturæ & Psalterii expositioribus Græcis & Latinis, nominatim Hieronymo, Theodoro & Euthymio adscribere, neque eam, utpotè communi receptam consensu, putare absurdam, quia, inquit, *Clerus sortem, possessionem & hereditatem significat, scripturæ autem divinæ sunt quædam possessio & hereditas Ecclesiæ.* Hoc autem quid aliud est, quàm sortem hanc facere bonum Doctoribus & auditoribus commune? Et ad hæc Augustini sententiam magis illustrandam pertinet, quod *Esthæus* ad illum i. Epist. 5. Petri locum observavit, qui in hac Quæstione est vexatissimus, & quem Bellarminus modis omnibus ad suum laboravit trahere propositum; concedens quidem, multos Latinorum Clericos interpretari Ecclesiasticis Ministeriis deputatos, è Græcis quoque Oecumenium, & huc citari Hieronymum; veruntamen longè probabilius esse, per Cleros intelligi gregis Domini portiones, quæ singulis Episcopis pascendæ & regendæ velut sortito obtigerunt, juxta id, quod Cyprianus dicit, Ecclesiam esse unam, cujus singulas portiones singuli in solidum teneant Episcopi. Addit ex mente sancti Patris: *Phrasis est desumpta à sorte, nam Clerus sortem significat, quæ veteres ex Dei præcepto in distribuenda utebantur terra, singulis in possessionem, hinc enim partes, quæ singulis ob venerant, xiqoi, id est, sortes vocabantur.* Sane totum gregem nomine Cleri hic intelligi, satis arguit adversativa, quam Petrus facit? Non dominantes in Cleris, sed forma facti gregis, tanquam idem sit Clerus & Græx. Quapropter & Syrus Interpres pro Cleris gregem scripsit: non tanquam Domini gregis. Denique nec consuetum est Clericos adpellare clericos pluraliter, sed clericum, nomine collectivo. Proinde non dubitamus, hunc intellectum, quo Cleri vocabulum extenditur ad totum gregem cuique Episcopo adtributum, priori antepone, secuti Authores, qui sic intellexerunt, Cyrillum, Alexandrinum, Bedam, Cajetanum, Gagnæum, Titelmanum, nec non Iansenium; quibus adde *Erasmum, Vatablum, Immanuellem Saa.* Et si autem, ut jam monui, in vocabuli hujus significatione Ecclesiastica, qua Doctoribus solum adtribui solet, non adeò difficiles essent Evangelici; quia tamen aliud quid à Romanensibus hic attenditur, & per auditorum exclusionem Magisteriale (vel potius Magistrale) aliquod imperium quæritur, quo Privilegia toti Ecclesiæ à Christo concessa ad eos tantum pertinere dicuntur, qui soli hoc elogio superbire desiderant, per quæ communia Ecclesiæ bona, nominatim lectio scripturæ, calicis Domini in S. Eucharistia participatio, aliæque plura Laicis ita dictis tanquam indignis auferuntur & denegantur, nullo plane modo consentire possunt evangelici, hereditatem Dominicam pro Ecclesiæ bono communi agnoscentes & defendentes.

vid. D.
Mein.
Philos.
Fabr.
part. III.
P. 459.

CAPUT SECUNDUM & seqq.

De

Institutione Ministrorum Ecclesiæ.

ANte omnia hic notandum venit, Bellarminum, id quod à plerisque aliis hujus Controversiæ tractatoribus fieri solet, vocationem cum ordinatione turpiter confundere, hacque etiam ratione lectori fucum facere, dum tamen longè aliter de hac, quàm illa judicari debeat, ut in progressu videbitur. Ut autem quam defendendam suscepit Bellarminus sententiam, pro viribus tueatur, octo Propositiones format, quas, quantum ratio Instituti & Augustini autoritas requirit, examini sed brevissimo subijciemus. Prima propositio hæc est: *Ordinationem tum Episcoporum, tum aliorum Ecclesiæ Ministrorum, non ad plebem, sed ad solos pertinere Episcopos.* Observa, lector veritatis studiose, ordinationem Ecclesiæ Ministrorum ex Evangelicorum quoque sententia ad plebem non pertinere, ubi nimirum omnia ordine agi possunt, ac Ecclesia in pacato vivit statu. Dum verò Bellarminus eam ad solos trahit Episcopos, exclusa non solum plebe, sed & cæteris omnibus Ecclesiæ Ministris, qui in hoc speciali significato non dicuntur Episcopi, ab hoc ordinationis officio remotis, injuriam facit Ecclesiæ, quæ ex Institutione Dominica discrimen hoc non agnoscit. Quæcunque enim à Bellarmino ad Monopolium hoc Episcopale adstruendum vel ex S. Literis, vel ex scriptis Patrum line

judi-